

підтримки на різні технології ВДЕ, залежно від рівня їхньої ринкової зрілості, привабливості та потенціалу розвитку в країні, а також зроблять можливим більш ефективне управління державною підтримкою.

Вартість енергії, що отримують з альтернативних джерел, останнім часом знижується, більшість технологій її виробництва стають конкурентоспроможними, але все ж поступаються технологіям, що базуються на використанні традиційних видів палива, передусім через високі початкові капітальні витрати. У розвиток альтернативної енергетики інвестують кошти великі енергетичні компанії, банки, міжнародні організації, фонди. Для стимулювання та підтримки впровадження поновлювальних джерел у багатьох країнах застосовують такі форми підтримки: пільгові тарифи для продажу електроенергії, що виробляється з поновлювальних джерел в енергомережу; використання для альтернативної енергії поняття «зелена енергія», що передбачає більш високу ціну для її свідомого споживача; податкові пільги; пільгові кредити; законодавчий припис забезпечити відповідну частку альтернативної енергії в загальному енергобалансі у встановлений строк.

ЩОДО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОВЛЮВАЛЬНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ В УКРАЇНІ

А. В. ДОМБРОВСЬКА, канд. юрид. наук, доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності

А. В. ЩЕГЛОВА, студентка

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

Існують традиційні та альтернативні джерела енергії. В Україні проходить процес законодавчого закріплення підтримки використання альтернативної енергетики. Це необхідно для більш економного використання вичерпних ресурсів. Альтернативної енергетика екологічна та її використання збільшить незалежність країни від імпорту традиційних джерел енергії.

Історія законодавства України у сфері альтернативної енергетики почалася із прийняттям Закону України «Про енергозбереження» від 1 липня 1994 року [1]. З тих пір в законодавстві України та інших нормативно-правових актах з'являлися терміни «нетрадиційні джерела енергії» (далі НДЕ), «відновлювані джерела енергії» (далі ВДЕ), «альтернативні джерела енергії» (далі АДЕ).

Альтернативні джерела енергії - відновлювані джерела енергії, до яких належать енергія сонячна, вітрова, геотермальна, гідротермальна, аеротермальна, енергія хвиль та припливів, гідроенергія, енергія біомаси, газу з органічних відходів, газу каналізаційно-очисних станцій, біогазів, та вторинні енергетичні ресурси, до яких належать доменний та коксівний газ, газ метан

дегазації вугільних родовищ, перетворення скидного енергопотенціалу технологічних процесів [2].

Перш за все, слід наголосити на тому, що Україна підписала Меморандум про приєднання до Договору про створення Енергетичного Співтовариства, що в цілому вже підкреслює євро інтеграційні прагнення України у енергетичних аспектах. Правовому регулюванню альтернативних джерел енергії в Україні відводиться особлива увага, однак поряд із цим українське законодавство у зазначеній сфері ще містить багато прогалин та потребує подальшої апроксимації із міжнародними стандартами.

Крім того, розпорядженням Кабінету Міністрів від 27 липня 2006 року № 436 затверджено План заходів на 2006-2010 роки щодо реалізації Енергетичної стратегії України на період до 2030 року [3], яким передбачено здійснення заходів стосовно підвищення енергоефективності та розвитку нетрадиційних, відновлювальних та альтернативних джерел енергії.

В 2015 році був прийнятий Закон "Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення конкурентних умов виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії". Цим Законом було конкретно визначені права побутових користувачів щодо встановлення в приватних господарствах генеруючої установки, що працює на альтернативному джерелі енергії. Зокрема, щодо сонячної енергії або енергії вітру – величина встановленої потужності не повинна перевищувати 30 кВт[4].

Також Законом були внесені деякі зміни щодо "зелених" тарифів – так були введені коефіцієнти "зелених" тарифів на електроенергію, вироблену за допомогою сонячних панелей, встановлених на дахах або фасадах будинків.

Варто зазначити, що відповідно до Закону України "Про електроенергетику" "зелений" тариф – це спеціальний тариф, за яким закуповується електрична енергія, вироблена на об'єктах електроенергетики, в тому числі на введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій (пускових комплексах), з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - вироблена лише мікро-, міні- і малими гідроелектростанціями) [5]. Разом з тим "Зелений" тариф був встановлений для електроенергії, виробленої з використанням енергії вітру.

Регулювання відновлювальних джерел енергії в Україні, в цілому правове регулювання відносин у зазначеній сфері має такі риси, як поділ за видами, визначення альтернативної енергетики окремим видом енергії, стимулювання виробництва з альтернативних джерел. Однак, разом з цим слід зазначити, що через брак відповідних технологій не розвинені певні види відновлювальної енергетики, такі як сонячна та геотермальна. Виробництво електроенергії з відновлювальних джерел енергії стримується загальною структурою оптового електричного ринку України та недостатнім ефективним впровадженням «зеленого тарифу».

Безумовними плюсами альтернативної енергетики є її екологічність і збільшення незалежності країни від імпорту традиційних джерел енергії, та за рахунок їх використання зменшення тарифного плану для українців.

Також є мінуси використання альтернативних джерел енергії ,по-перше

це нестабільність такої енергії при використанні екологічної енергії необхідно мати запасний варіант з традиційних джерел енергії на випадок перебоїв. По-друге дороге обладнання для використання альтернативних джерел (Сонця, вітру). По-третє утилізація фотоелементів не є екологічним.

Україна також рухається в напрямку альтернативної енергії – ще в 2003 році був прийнятий Закон України "Про альтернативні джерела енергії". Він закладав тільки основи розуміння і використання альтернативної енергетики в Україні. Цей Закон містить основні норми, що стосуються державного управління в сфері альтернативної енергетики, особливостей використання альтернативних джерел енергії, та інші важливі положення щодо цієї теми [6].

Чинне законодавство про альтернативну енергетику включає: Закон України "Про електроенергетику", Закон України "Про енергозбереження", Закон України "Про альтернативні види палива", Закон України "Про альтернативні джерела енергії", Закон України "Про засади функціонування ринку електричної енергії України".

Розпорядженням КМУ від 24 липня 2013р. №1071р. була розроблена Енергетична стратегія України на період до 2030р, в якій зазначено, що державі необхідно підвищувати привабливість освоєння та розвитку тих ВДЕ, які мають високу ймовірність економічної окупності в майбутньому і є найбільш перспективними з погляду виробництва на території України[7].

З огляду сучасних політичних реалій вона втратила чинність відповідно, до розпорядження КМУ від 18 серпня 2017р. №605-р. «Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», де чітко визначили цілеспрямованість, що територіальне розташування України між ЄС та РФ, акт зовнішньої агресії останньої проти України містять як виклики, так і можливості. Виклик – ризик втрати частини енергосистеми та транзитного статусу; можливість – використання сприятливого географічного розташування і тенденцій на ринках транспортування енергоносіїв, набуття незалежності від імпорту газу та зменшення залежності в сфері транзиту нафти з РФ.

На другому етапі даної програми планується інтенсивне залучення інвестицій у сектор ВДЕ, розвиток розподіленої генерації, зокрема розробка та початок реалізації плану впровадження «розумних» енергетичних мереж (Smart Grids) та створення розгалуженої інфраструктури для розвитку електротранспорту.

Поширення європейських енергетичних стандартів на українське законодавство здатне істотно підвищити опірність України спробам політизувати міждержавні відносини у сфері енергетики, а долучення до загальноєвропейського ринку – лібералізувати та демонополізувати внутрішні енергетичні ринки, зробити їх більш прозорими та конкурентоспроможними. Трансформація та інтеграція ринків можлива лише за умови, коли одним із головних гравців стане споживач, як того вимагає ціль 7 програмної всеохоплюючої резолюції Організації Об'єднаних Націй 2015 року «Порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року». Стратегічним завданням є виведення держави на рівень максимальної енергетичної

незалежності. При цьому до 2025 року головним фокусом має бути енергозбереження, утримання досягнутих обсягів видобутку вуглеводнів та максимальна диверсифікація постачання первинних енергоресурсів[8].

У коротко- та середньостроковому горизонті (до 2025 року) ЕСУ прогнозує зростання частки відновлюваної енергетики до рівня 12 % від ЗППЕ та не менше 25 % – до 2035 року (включаючи всі гідроенергуючі потужності та термальну енергію). За умови подальшого здешевлення ВДЕ, економічно обґрунтований потенціал вітрової та сонячної енергетики буде зростати. При цьому розширення використання відновлюваної енергетики безпосередньо у споживача не підпадає під обмеження енергосистеми і формує перспективу динамічного розвитку на місцевому рівні.

Зміни в законодавстві стимулюють населення зберігати енергію та не витрачати ресурси даремно, також спонукає до АЄ як побутових користувачів, так і власників об'єктів електроенергетики. Державою передбачається стаке розширення використання всіх видів відновлюваної енергетики, яка стане одним з інструментів гарантування енергетичної безпеки держави. Також потрібно витрачати набагато більше грошей до впровадження технологій з використання АЄ в міську інфраструктуру.

Література:

1. Мусієнко Т. До питання законодавчого закріплення основних термінів у сфері альтернативної енергетики України. URL: <http://visnyk-ppsp.kpi.ua/article/viewFile/121256/116353>
2. Про внесення змін до деяких законів України щодо встановлення "зеленого" тарифу Закон України від 25.09.2008 № 601-VI. *Відомості Верховної Ради України*. – 2009. – № 13. – Ст. 155.
3. Про затвердження плану заходів на 2006-2010 роки щодо реалізації Енергетичної стратегії України на період до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України № 436-р від 27.06.2006. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi? page=1&nreg=436-2006-%F0>
4. Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення конкурентних умов виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії: Закон України від 04.06.2015 № 514-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. – 2015. – № 33. – Ст. 324.
5. Про електроенергетику: Закон України від 16.10.1997 № 575/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. – 1998. – № 1. – Ст. 1
6. Про альтернативні джерела енергії: Закон України від 20.02.2003 № 555-IV. *Відомості Верховної Ради України*. – 2003. – № 24. – Ст. 155
7. Енергетична стратегія України на період до 2030 року URL : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN3853
8. Про схвалення Енергетичної стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» URL : <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=250250456>